

STRATÉGIA MATICE SLOVENSKEJ
na najbližšie roky

Matica slovenská

2016

Stratégia Matice slovenskej

OBSAH

I. Úvod

II. Globálny zreteľ

III. Oblasti Stratégie MS

Strategická oblasť 1: Formovanie vlastenectva, národného povedomia, kultúrnych potrieb a podpora kultúry výchovou, vzdelávaním, šírením osvetu a všestrannou edičnou činnosťou, otvorené poukazovanie na nebezpečenstvo a dôsledky šírenia a podpory politického extrémizmu.

Strategická oblasť 2: Komplexná podpora vedeckovýskumnej činnosti v oblastiach literárnej vedy a histórie, historiografie, života a dielu Slovákov zahraničí, slovakistiky, kulturológie, politológie, národohospodárstva, národnostných vzťahov a národopisu, s osobitným akcentom na otázky týkajúce sa minulosti a súčasnosti južného Slovenska, dejín miestnych odborov a osobností spätých s MS.

Strategická oblasť 3: Dokumentácia, výskum, ochrana, zveľaďovanie, sprístupňovanie a propagácia národného kultúrneho dedičstva, ľudovej kultúry a umenia, tradícií a folklóru a ochrana slovenského jazyka na jazykovo zmiešaných územiach Slovenskej republiky.

Strategická oblasť 4: Participácia na kultúrnych, vedeckovýskumných, vzdelávacích a prezentačných aktivitách Slovákov žijúcich v zahraničí, podpora obojstranných stykových aktivít.

Strategická oblasť 5: Mediálna prezentácia a propagácia matičného života, regionálnej kultúry a súčasnej pôvodnej tvorby všetkých generačných vrstiev.

Strategická oblasť 6: Prispievanie k využitiu potenciálu kultúrneho a kreatívneho priemyslu a cestovného ruchu.

IV. Celkové riadenia Stratégie

V. Hlavní partneri Stratégie MS

VI. Stratégia ako kontinuálny proces

„Slovenská Matica je jednota milovníkov národa a života slovenského a jej cieľ: v členoch slovenského národa mravnú a umnú vzdelanosť budiť, rozširovať a utvrdzovať, slovenskú literatúru a krásne umenia pestovať a podporovať, a tým i hmotný dobrobyt slovenského národa napomáhať a na jeho zvelebení pracovať.“ (Stanovy Matice slovenskej zo 4. augusta 1863)

„Matica slovenská sa jednoznačne hlási k plneniu úloh vyplývajúcich z Dohovoru na ochranu nehmotného kultúrneho dedičstva, prijatého na konferencii v Paríži 17. októbra 2003 organizácie UNESCO, ktorej je Slovenská republika členským štátom.“ (Základné dokumenty Matice slovenskej, Martin: Matica slovenská 2011, s. 14)

I. ÚVOD

Kultúra je neoddeliteľným nástrojom tvorby obsahu identity každého národa prostredníctvom lepšieho porozumenie cudzích kultúr a nášho spoločného európskeho dedičstva, avšak pri plnom rešpektovaní kultúrnej diverzity. V tomto zmysle kultúra musí byť vnímaná ako spoločné dobro všetkých ľudí a národov, ako prejav ich úcty, slobody a kreativity, ako výpoveď o ich ceste históriou.

Takéto a podobné myšlienky boli doručené spracovateľom od viacerých osobností i jednoduchých matičiarov v súvislosti s prípravou návrhu Stratégie Matice slovenskej (ďalej len Stratégia).

Z doručených textov zároveň unisono vyžarovalo presvedčenie, že hlavnou povinnosťou MS v dnešných časoch i do budúca je ponúkať nášmu národu v hodnotovom chaose Európy a sveta tradičný hodnotový systém, opierajúci sa o univerzálne piliere kultúry, kresťanstva a vlastenectva. Naznačený zreteľ sa javí o to naliehavejšie v súvislosti s aktuálnou utečeneckou krízou (doslova novodobým sťahovaním národov).

Stratégia MS vychádza a striktné rešpektuje všetky základné matičné legislatívne dokumenty (Zákon o Matici slovenskej č. 68/1997 Z. z., Stanovy Matice slovenskej), ako aj závery Valného zhromaždenia MS z októbra 2013. Stratégia MS úzko komunikuje a nadväzuje na Stratégiu rozvoja kultúry Slovenskej republiky na roky 2014 – 2020, ktorú pripravilo Ministerstvo kultúry SR a ktorá platí od novembra 2015.

Z rôznych návrhov, konceptov a úvah, ktoré boli spracovateľom doručené z matičného i externého prostredia, vyšlo šesť základných programových oblastí Stratégie.

1. Formovanie vlastenectva, národného povedomia, kultúrnych potrieb a podpory kultúry výchovou, vzdelávaním, šírením osvetu a všestrannou edičnou činnosťou. Otvorené poukazovanie

na nebezpečenstvo a dôsledky šírenia a podpory politického extrémizmu. Osobitný akcent (nielen) v rámci tejto oblasti bude venovaný najmladšej generácii a mimoškolskému vzdelávaniu.

2. *Komplexná podpora vedeckovýskumnej činnosti v oblastiach literárnej vedy a histórie, historiografie, života Slovákov v zahraničí, slovakistiky, kulturológie, politológie, národohospodárstva, národnostných vzťahov a národopisu. Osobitná pozornosť bude venovaná otázkam spätým s minulosťou a súčasnosťou južného Slovenska, dejinami miestnych odborov a osobností spätých s MS. Súčasťou programového naplňania tejto oblasti bude prezentácia a propagácia vedecko-výskumnej činnosti prostredníctvom monografií, zborníkov, štúdií, matičných periodík a elektronických nosičov.*

3. *Dokumentácia, výskum, ochrana, zveľad'ovanie, sprístupňovanie a propagácia národného kultúrneho dedičstva, ľudovej kultúry a umenia, tradícií a folklóru a ochrana slovenského jazyka na jazykovo zmiešaných územiach Slovenskej republiky.*

4. *Participácia na kultúrnych, vedecko-výskumných, vzdelávacích a prezentačných aktivitách Slovákov žijúcich v zahraničí.*

5. *Podpora, mediálna prezentácia a propagácia matičného života, regionálnej kultúry a súčasnej pôvodnej tvorby všetkých generačných vrstiev.*

6. *Prispieť k využitiu potenciálu kultúrneho a kreatívneho priemyslu a cestovného ruchu.*

Každá z oblastí Stratégie bude v príslušnej kapitole rozpracovaná do štruktúry:

a/ priority a opatrenia

b/ úlohy

c/ ukazovatele

d/ termíny

e/ garant

Spoločným menovateľom všetkých oblastí Stratégie je snaha MS včleniť kultúrny a vlastenecký aspekt do procesu výchovy a vzdelávania mladých ľudí, aby výchova a vzdelávanie neboli iba odovzdávaním informácií, ale prispievali ku kultivácii človeka. MS má bytostný záujem napomáhať tvorivému spájaniu hodnôt minulých s hodnotami súčasnými. Matičiari by si želali, keby sa na Slovensku darilo prepájať ekonomické a kultúrne prostredie tak, aby ekonomická sila živila kultúru a aby kultúra mohla uplatniť svoj ekonomický potenciál. Súčasne s tým bude MS pre všetky relevantné oblasti života spoločnosti organizovať okrúhle nadstranícke a nadkonfesiónálne stoly. Ich primárnym cieľom bude objektivizovanie funkčnosti štátnych inštitúcií z pohľadu zachovania a zveľad'ovania potrieb slovenského národa. Takto môže MS pomôcť eliminovať kontraproduktívne vývojové zmeny po každých parlamentných voľbách, ako aj pomôcť nájsť všeobecne uznané pravidlá fungovania štátnych inštitúcií, ich úloh a cieľov.

Všetky základné programové oblasti Stratégie majú okrem už uvedeného spoločného menovateľa aj v motivačnom systéme oceňovania práce osobností, ktoré sa významne zaslúžili o rozvoj svojej profesijnej oblasti, resp. obcí a miest. Pôjde najmä o učiteľov, starostov a primátorov, kňazov, lekárov, knihovníkov, kultúrnych pracovníkov... Ocenenia získajú tiež ľudia, ktorí sa dlhodobo nezištne venujú charite, pomoci sociálne odkázaným a ťažko chorým občanom.

V súlade so závermi Valného zhromaždenia MS z októbra 2013, ako aj s dlhodobým plánom činnosti MS na podporu a propagáciu svojich všestranných zámerov na najbližšie roky vyhlási:

2017 – Rok Jozefa Miloslava Hurbana a Andreja Radlinského (200. výročie narodenia).

2018 – Rok Jozefa Škultétyho (165. výročie narodenia a 70. výročie smrti) a výročia Pittsburskej dohody (100. výročie podpísania).

2019 – Rok Štefana Moyzesa (150. výročie smrti) a Milana Rastislava Štefánika (100. výročie smrti).

2020 – Rok Juraja Fándlyho (270. výročie narodenia) a Martina Kukučina (160. výročie narodenia).

2021 – Rok Pavla Országha Hviezdoslava (100. výročie smrti) a Štefana B. Romana (100. výročie narodenia).

II. GLOBÁLNY ZRETEL

Matica slovenská pôsobí 23 rokov v podmienkach vlastného štátu. V praxi to okrem iného znamená, že štátne inštitúcie v Slovenskej republike prebrali mnohé funkcie, ktoré musela MS plniť v minulosti. Z naznačeného uhľa pohľadu treba tieto inštitúcie pomenovať a komplexne vyhodnotiť skutočnosť, či si plnia zverené úlohy a poslanie. Úlohy si plnia na požadovanej úrovni. MS nemôže teda ďalej v rámci svojich skromných finančných možností suplovať realizáciu týchto úloh. V takomto prípade bude využívať výsledky činnosti štátnych inštitúcií.

V globalizovanom svete sú z pohľadu ďalšej činnosti MS významné aj medzinárodné tendencie a vplyvy. Pred príslušnými matičnými vedeckými ústavmi a odbornými pracoviskami stojí úloha nestrannne ich analyzovať a vyhodnocovať, lebo zásadným spôsobom ovplyvňujú vývoj slovenskej spoločnosti.

V prípade politickej oblasti ide o tieto sféry:

a/ vplyv činnosti EÚ na slovenskú spoločnosť;

b/ vplyv členstva v NATO;

- c/ vplyv politických strán v parlamente a vlád;
- d/ vplyv mienkotvorných printových a elektronických médií, televíznych a rozhlasových staníc.

V ekonomickej oblasti pôjde MS o hľadanie odpovedí na tieto kľúčové otázky:

- a/ Čo sa udeje, keď skončí koncepcia nekonečného rastu výroby a peňazí ako tovaru?
- b/ Aká je zraniteľnosť slovenskej ekonomiky v podmienkach ekonomických turbulencií?
- c/ Aký je stav poľnohospodárstva zabezpečujúceho výživu obyvateľstva?
- d/ Ako ľudia – najmä v mestách – prežijú v prípade havárií, prírodných kalamít, vojnových konfliktov atď?
- e/ Aká bude podpora živnostenského stavu, malých domácich výrobcov a poskytovateľov služieb?
- f/ Veľké firmy sú už všetky v cudzích rukách a môžu zo Slovenska kedykoľvek odísť. Ak nebude podporený malý a stredný podnikateľský stav, nehrozí Slovenskej republike ekonomický kolaps?

Z pohľadu sociálnej oblasti bude treba nájsť kvalifikované odpovede na tento komplex otázok:

- a/ Ako zastaviť vymieranie Slovákov a zabezpečiť reprodukciu Slovákov, aby prežili ako národ?
- b/ Aká je podpora tradičnej rodiny a reprodukčnej základne z aspektu materiálnej a duchovnej kvality?
- c/ Ako zabezpečiť kvalitu života Slovákov v po produkčnom veku a tých, ktorí sú z objektívnych dôvodov odkázaní na pomoc druhých?
- d/ Je starostlivosť o zdravie Slovákov riešená tak, aby sa dožili vyššieho veku?
- e/ Ako je postarané o mladú generáciu? Bude telesne aj duševne zdravá a schopná prevziať na seba úlohy vo vzťahu k zachovaniu národa?
- f / Čo s tými Slovákami, ktorí emigrovali za prácou? Kde žijú a aké podmienky sú vytvorené na to, aby si zachovali národné povedomie? Čo sa robí pre ich perspektívny návrat do vlasti?

V kultúrnej oblasti sa MS zameria na nájdenie adekvátnych odpovedí na tieto otázky:

- a/ V akom kvalitatívnom stave je slovenská kultúra. Plnia si inštitúcie, ktorú ju majú vytvárať, podporovať, propagovať a prezentovať, svoje úlohy?
- b/ V akom stave sa nachádza tradičná slovenská ľudová kultúra? Čo urobiť, aby miestna kultúra jestvovala na patričnej úrovni a v primeranej kvalite?
- c/ Akú úlohu zohrávajú masovokomunikačné prostriedky v súvislosti so zvyšovaním kvality slovenskej kultúry? Ako podporujú domácich autorov a pôvodnú tvorbu?
- d/ Ako plnohodnotne využiť internetizáciu spoločnosti na zvyšovanie kvality kultúrnej ponuky, tvorbu a zveľádovanie originálnej slovenskej kultúry?
- e/ Aké bude spolužitie ľudí hodnotovo rozdielnych kultúrnych a náboženských zvyklostí (kresťania a moslimovia)?

MS chce v najbližších rokoch významnejšie prispieť k prehĺbeniu spolupráce medzi slovanskými národmi. V roku 2014 vznikol na matičnej pôde Odbor slovanskej vzájomnosti, ktorého nosným

programom je unikátny projekt Plávajúcich galérií. Tento projekt predstavilo Stále zastúpenie Slovenskej republiky pri Európskej únii v Bruseli 15. júla 2015 v rámci prezentácie Slovenska ako štátu dunajského regiónu. Hlavnou myšlienkou projektu je spájanie európskych kultúr prostredníctvom akvatórií kanála Rýn – Mohan – Dunaj. Putovanie týchto lodí po Dunaji z Nemecka cez Rakúsko, Slovensko, Maďarsko a Srbsko do Rumunska a Čierneho mora je príležitosťou na spájanie kultúrnych tradícií európskeho Západu a Východu.

MS vidí v Odbore slovanskej vzájomnosti jeden z nových prvkov svojho smerovania v treťom tisícročí. Prekračovanie hraníc Slovenska a medzinárodná spolupráca neboli MS cudzie ani v minulosti. Zatiaľ čo kedysi sa orientovala takmer výhradne na slovenskú menšinu žijúcu v zahraničí, tentoraz ide o širokú všeslovanskú a európsku spoluprácu, ako aj o šírenie dobrého mena Slovenska v zahraničí.

Z globálneho uhla pohľadu má MS eminentný záujem prispieť aj k podpore kreatívneho priemyslu, osobitne kultúrneho dedičstva a umenia. MS vychádza zo skutočnosti, že kreatívny priemysel vytvára takmer päť percent hrubého domáceho produktu Európskej únie a poskytuje prácu 8,5 miliónu ľudí. Do európskej ekonomiky tak už dnes prináša viac než napríklad chemický priemysel a jeho potenciál ešte zďaleka nie je vyčerpaný. Dobrým príkladom, že podpora kreativity môže priniesť impulz do celého hospodárstva je Estónsko. Len medzi rokmi 2007 a 2013 stúpol podiel firiem pôsobiacich v oblasti kreatívneho priemyslu z 9,4 na 11,4 percenta a počet zamestnancov v ňom už dosiahol päť percent. Významnú skúsenosť v tejto oblasti máme aj na Slovensku. Projekt Európske hlavné mesto kultúry Košice 2013 naštartoval viacero rozvojových aktivít v regióne. Nie je teda nijaká náhoda, že predstavitelia jednotlivých členských štátov Európskej únie i Európskej komisie začínajú v posledných rokoch venovať podpore tvorivých činností čoraz väčšiu pozornosť. Na ich podporu je na roky 2014 až 2020 v špeciálnom celoeurópskom programe Kreatívna Európa vyčlenených takmer 1,5 miliardy eur. Zo spomínaného programu je možné podporiť napríklad aj projekty z oblasti kultúrneho dedičstva či preklady kníh. Práve na tieto oblasti chce MS, v súlade so svojou tradíciou a poslaním, zamerať osobitnú pozornosť. Spoločne s viacerými partnerskými organizáciami pripraví projekty, ktoré sa budú usilovať o získanie finančnej podpory nielen zo strany programu Kreatívna Európa, ale aj ďalších európskych programov. Matičiari si pritom uvedomujú, že Európa nie je primárne o fondoch a reguláciách, ale najmä o spoločnom a zároveň veľmi rozmanitom kultúrnom priestore. Z tohto uhla pohľadu je MS presvedčená, že sa spoločným koordinovaným úsilím a postupom podarí nášmu kreatívnemu priemyslu pritiahnúť oveľa väčšiu pozornosť a záujem domácich aj zahraničných turistov o slovenskú minulosť, národné kultúrne dedičstvo, umenie a kultúru.

III. OBLASTI STRATÉGIE

STRATEGICKÁ OBLASŤ 1: Formovanie vlastenectva, národného povedomia, kultúrnych potrieb a podpora kultúry výchovou, vzdelávaním, šírením osvetu a všestrannou edičnou činnosťou.

Otvorené poukazovanie na nebezpečenstvo a dôsledky šírenia a podpory politického extrémizmu. Osobitný akcent (nielen) v tejto oblasti bude venovaný najmladšej generácii a mimoškolskému vzdelávaniu.

LEGISLATÍVA, VÝCHODISKOVÝ STAV: Podľa Zákona o MS je medzi úlohami zverenými jej štátom na prvých dvoch miestach uvedené upevňovanie slovenského vlastenectva a prehľbovanie vzťahu občanov k slovenskej štátnosti. V Stanovách MS sa píše o tom, že MS chce neformálne prehľbovať u svojich členov prirodzený pozitívny vzťah k svojej vlasti, domovine svojich predkov, a tak upevňovať národnú hrdosť a vlastenectvo. Bude sa usilovať získavať všetkých občanov k pozitívnemu vzťahu k slovenskej štátnosti a k napĺňaniu úloh, ktoré MS zveril zákonom štát.

PROGRAMOVÉ ZÁMERY: Výchova k vlastenectvu a systematická osvetová činnosť predstavujú hlavnú prioritu MS na najbližšie roky. Hoci sa všestranné matičné aktivity v tejto oblasti usilujú byť koncepčné, mnohokrát sú iba multiplikáciou podujatí iných inštitúcií (najmä regionálnych a miestnych kultúrnych stredísk). Byť originálni a efektívni zároveň, to znamená v prípade MS sústrediť sa na akcentáciu medziregionálnych kontaktov, vzájomnú výmenu informácií a predovšetkým kultúrnych hodnôt. Domy MS sídlia zväčša v regiónoch, ktorých historická kontinuita, literárne, divadelné, výtvarné či etnografické tradície, so silným inštitucionálnym zázemím, predstavujú mimoriadne bohatý zdroj naznačenej výmeny. V takomto ponímaní sa do úplne iných súvislostí dostáva pojem regiónu ako jedinečnej geografickej sféry, resp. oblasti so špecifickou etnickou, historickou i umeleckou identitou. Región preto neznamená čosi okrajové alebo periférne. Naopak, je reálnou ambíciou historicky rehabilitovať všetky moderné formy života bez ohľadu na dominantnosť centra. Preto aktívne a všestranné pôsobenie v regiónoch predstavuje pre MS z hľadiska jej ďalšej zmysluplnej existencie kľúčovú otázku. Pri napĺňaní svojich programových zámerov bude MS spolupracovať s existujúcimi kultúrnymi inštitúciami, etablovanými v príslušných regiónoch.

MS zásadným spôsobom zintenzívni svoju činnosť vo vzťahu k najmladšej generácii, jej pedagógom a vychovávateľom a to formou besied o významných dejinných osobnostiach Slovákov medzi žiakmi základných škôl a študentmi stredných škôl. Pri materských a základných školách bude iniciovať a podporovať vznik knižníc a videotéky slovenskej literatúry a diel slovenských autorov. Pri domoch MS vzniknú tvorivé dielne na pestovanie ľudových remesiel

a vytváranie videoték. Študentom stredných a vysokých škôl bude MS ponúkať možnosť byť animátormi slovenských diel pre materské a základné školy. V tejto súvislosti sa prehĺbi spolupráca s vysokými školami, ktoré vzdelávajú budúcich pedagógov a novinárov (ich bezplatné zásobovanie periodickou tlačou a knihami z produkcie MS, prirodzené zapájanie do matičného tvorivého diania). Osobitnú kategóriu predstavujú mladí emigranti. Krajanské múzeum MS vytvorí systém spájania sa a spolupráce s ich organizáciami. Cieľom je zaujímať sa o problémy týchto ľudí, ktoré majú v zahraničí, a hľadať prirodzené cesty ako ich dostať späť na Slovensko, so zmysluplným využitím nadobudnutých skúseností a poznatkov.

PRIORITY A OPATRENIA

1. 1. Prejsť od vlasteneckých prejavov k tvorivým vlasteneckým činom – matičná ľudovýchovná práca.

Úloha 1: Zintenzívniť aktivity členského hnutia v otázkach posilňovania a prehlbovania vlastenectva a národného povedomia vo všetkých generáciách slovenskej spoločnosti – doma aj v zahraničí.

Ukazovateľ: Minimálne 100 pripravených a zrealizovaných podujatí vzdelávacieho, populárno-náučného a osvetového charakteru ročne.

Termín: 31. 12. 2017.

(V rámci programového napĺňania zámeru bude MS využívať inovatívne postupy a atraktívne formy prezentácie príslušných tém. Už v rokoch 2013 – 2016 zorganizovala viacero podujatí, na ktorých popri odbornej reflexii nechýbala ani hudba, divadelné predstavenie, recitácia, premietnutie filmu či iné audiovizuálne výstupy.)

1.1.1. Dôstojné pripomínanie významných výročí osobností a udalostí slovenských dejín doma i v zahraničí.

Úloha 2: Vytvoriť mechanizmus a systém realizácie celonárodných výročí tak, aby si v prípade záujmu mohol každý miestny odbor MS pripraviť vlastnú formu ich pripomenutia, resp. osláv. Pokračovať vo vyhotovovaní a inštalácii búst osobností celonárodného významu pri príležitosti ich jubileí.

Ukazovateľ: 50 zrealizovaných podujatí ročne, dve busty ročne.

Termín: 31. 12. 2017 – úloha sa plní.

(Prvýkrát sa táto úloha pozitívne zrealizovala v rámci Roka Ľudovíta Štúra 2015. Domy, oblasťné pracoviská a miestne odbory sa aktívne zapojili do realizácie projektu Po štúrovských stopách

v slovenských regiónoch. V roku 2015 boli vyhotovené a v Martine nainštalované busty Ľ. Štúra a Jozefa Cígera Hronského, v roku 2015 busty Svetozára Hurbana Vajanského a Štefana Furdeka.)

1.1.2. Spolupracovať pri tvorbe a vydávaní učebníc a učebných textov niektorých predmetov spoločenských vied pre základné a stredné školy.

Úloha 3: Rokovať o možnostiach spolupráce pri tvorbe a vydávaní učebníc a učebných textov so Štátnym pedagogickým ústavom, Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu SR a Úradom pre Slovákov žijúcich v zahraničí.

Ukazovateľ: Závety rokovania.

Termín: 31. 12. 2017.

(MS už v súčasnosti iniciuje, respektíve ponúka krajanom vlastné učebné materiály. V tejto súvislosti vypracovalo Krajské múzeum MS projekt, na základe ktorého sa uchádzalo o eurogrant z programu Erasmus. Súčasťou projektu bola napríklad víkendová škola v Írsku a vo Francúzsku. O granty sa bude MS uchádzať aj v ďalšom období.)

1.1.3. Rozvíjať vlastivednú činnosť, participovať na ochrane a využívaní kultúrneho a prírodného dedičstva, vrátane využívania a uplatňovania tradícií agrárnej a remeselnej výroby v súčasnej spoločnosti.

Úloha 4: Podporovať snahy organizátorov rôznych celoštátnych i regionálnych podujatí, ktoré ponúkajú dôstojný priestor na realizáciu príslušného zámeru. MS má v tejto súvislosti ambíciu výraznejšie podporiť podujatia ako napr. Horehronské slávnosti koscov a hrabačiek v Pohorelej a Dni baranieho mäsa v Pohronskej Polhore.

Ukazovateľ: Minimálne dva programové vstupy ročne v rámci týchto podujatí.

Termín: 31. 12. 2017

1.1.4. Podporovať ochotnícke divadelné súbory a ďalšie aktívne matičné záujmové združenia.

Úloha 5: Systematicky zapojiť divadelníkov do programového napĺňania pripomínania si, resp. osláv výročí významných osobností a udalostí.

Ukazovateľ: Minimálne dve naštudované hry ročne zo strany Divadelného odboru MS pri príležitosti konkrétneho jubilea. Divadelný odbor MS združuje 23 ochotníckych divadelných súborov z celého Slovenska.

Termín: 31. 12. 2017 – úloha sa plní.

(Pri príležitosti Roka Ľudovíta Štúra 2015 naštudovala Matičná divadelná ochotnícka scéna Liptovský Mikuláš hru Trnistá cesta Štúrova, ktorá mala vyše 20 repríz na rôznych celoštátnych i regionálnych podujatiach. Pri príležitosti Roka Svetozára Hurbana Vajanského 2016, ktorý

vyhlásila MS, naštudovala Matičná divadelná ochotnícka scéna Liptovský Mikuláš hru Syn veľkého otca. V najbližšom období sa takto budú prezentovať aj ďalšie súbory, združené v Divadelnom odbore MS.)

1.1.5. Propagovať edičnou formou históriu, ľudové tradície, kultúrne a duchovné pamiatky, prírodné krásy, osobnosti i súčasný život slovenských miest a obcí doma aj v zahraničí.

Úloha 6: Založiť v rámci Vydavateľstva MS edíciu zameranú na vydávanie monografií miest a obcí.

Ukazovateľ: Minimálne jedna monografia ročne (o takéto publikácie majú záujem i krajanovia).

Termín: 31. 12. 2017.

1.1.6. Prispievať k posilňovaniu mimoškolskej výchovy a vzdelávania, podporiť mimoškolské aktivity žiakov, ktoré sú zamerané na prehĺbovanie vlastenectva a zvyšovanie kultúrnej vzdelanosti a umeleckej tvorivosti.

Úloha 7: Participovať na iniciatívach smerujúcich k realizácii projektov výchovy k vlastenectvu, umeniu a kultúre v rámci vzdelávacích a osvetových aktivít Národného osvetového centra, vyšších územných celkov, samospráv, náboženských spoločností. Na túto činnosť je vhodná spolupráca s Centrami voľného času.

Ukazovateľ: Pripraviť dva projekty ročne, ktoré budú realizované v domoch MS.

Termín: 31. 12. 2017.

GARANT realizácie strategickkej oblasti 1: **Členské ústredie** v súčinnosti s Vedným ústredím, domami, oblastnými pracoviskami, vedeckými a záujmovými odbormi MS.

Hlavný partner: Národné osvetové centrum.

Partneri: Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR, vyššie územné celky, samosprávy, náboženské spoločnosti, Centrá voľného času.

Zdroj financovania: rozpočet MS (hlavné aktivity, projekty regionálnej kultúry), rozpočet Národného osvetového centra, operačný program realizácie rozvojových projektov v oblasti kultúry Ľudské zdroje (Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR), grantový program vyšších územných celkov, príspevok partnerských organizácií, Fond na podporu umenia.

STRATEGICKÁ OBLASŤ 2: Komplexná podpora vedeckovýskumnej činnosti v oblastiach literárnej vedy a histórie, historiografie, života a diela Slovákov v zahraničí, slovakistiky, kulturológie, politológie, národohospodárstva, národnostných vzťahov a národopisu, s osobitným dôrazom na otázky týkajúce sa minulosti a súčasnosti južného Slovenska, dejín miestnych odborov doma i v zahraničí a osobností spätých s MS.

Súčasťou programového napĺňania oblasti bude prezentácia a propagácia vedecko-výskumnej činnosti prostredníctvom monografií, zborníkov, štúdií, matičných periodík a elektronických nosičov.

LEGISLATÍVA, VÝCHODISKOVÝ STAV: MS spolupracuje a spolupôsobí pri plnení úloh štátu nielen v oblasti kultúry, ale aj oblasti vedy. Uskutočňuje základný slovakistický výskum najmä v oblasti slovenskej literatúry, jazykovedy, slovenských dejín a rozvíja ho v špecializovaných pracoviskách, pričom spolupracuje s ostatnými vedeckými inštitúciami v SR i v zahraničí. Svojou vedecko-výskumnou činnosťou sleduje MS prednostne národnoštátny záujem. Konkrétne výsledky výskumu sú publikované v samostatných dielach a v zborníkoch, ako aj inými formami prezentácie najmä vo vzťahu k členskej základni, mládeži a verejnosti. Odbornú základňu vedeckého výskumu tvoria ústavy a vedecké odbory MS. V súlade so zákonom sú v pôsobnosti MS tieto vedecké pracoviská: Slovenský literárny ústav, Slovenský historický ústav, Krajanské múzeum, Stredisko národnostných vzťahov a Archív.

PROGRAMOVÉ ZÁMERY: Aj v prípade realizácie tejto strategickej oblasti v plnej miere platí, že každý, kto sa chce vyjadrovať k budúcnosti MS, musí nielen dokonale ovládať jej minulosť, ale sa aj orientovať v súčasnej matičnej problematike. Od roku 2012 kompetentní matiční funkcionári bazírovali na tom, aby jednotlivé pracoviská MS predkladali detailne vypracované správy o svojej činnosti, ktoré sa následne stali podkladom výročnej správy celej inštitúcie. Na základe tohto dokumentu vedenie organizácie požiadala Štatistický úrad SR, aby preklasifikoval MS z administratívno-úradného na knižnično-archívne pracovisko, čo sa aj v relatívne krátkom čase podarilo dosiahnuť (2013). V týchto intenciách bol predložený projekt budovania matičnej bibliotéky, čo si však vyžaduje pasportizáciu knižných fondov jednotlivých ústavov a ďalších matičných subjektov, aby sa vyjasnili vlastnícke vzťahy a položil základ v prvom pláne na začatie činnosti virtuálnej knižnice, neskôr riadnej kamennej Bibliotéky MS. Na tento proces mala úzko nadväzovať digitalizácia matičných archívnych a spomenutých knižných zbierok, aby sa naplnila aktuálna klasifikácia o MS ako modernom archívno-knižničnom pracovisku, pretože tak už MS definovalo úradné zaradenie Štatistického úradu SR. V prvom štvrtroku MS vytvorila menšiu knižnicu slovenskej štátnosti pre bádateľov so sídlom na Grösslingovej ulici v Bratislave. Knižnica bude otvorená pre bádateľov z vedeckého i laického prostredia.

Začiatkom roka 2016 vytvorila MS autoritatívny orgán v podobe Vedeckej rady MS, ktorá bude posudzovať ústavné vedecko-výskumné plány a úlohy, ako aj individuálne pracovné náplne jednotlivých vedeckých, výskumných a odborných pracovníkov, rešpektujúce základné matičné legislatívne dokumenty. Vedecká rada by zároveň na činnosť vedeckých ústavov a odborných

pracovnísk poskytovala finančné prostriedky z internej grantovej agentúry MS, oživenej v roku 2013, ako aj z rozpočtu MS a dotácie MK SR. Ak by sa tento model osvedčil a fungoval, MS môže v horizonte piatich rokov požiadať Štatistický úrad SR, aby jej k stupňu knižnično-archívne pracovisko priznal aj štatút výskumno-vývojového pracoviska. Táto vyššia kategória by, spoločne s perspektívou akreditácie vedeckých ústavov, umožňovala uchádzanie sa o granty zo štátnych aj z európskych fondov, čo by v prípade schválenia príslušných matičných projektov znamenalo obrovský morálny, tradicionalistický a najmä ekonomický efekt pre celú MS. Zo strategického hľadiska platí, že by sa malo pokračovať v budovaní knižnice, bezpodmienečne sa musí zachovať fungujúca interná Grantová agentúra. Prioritným cieľom v tejto oblasti je získať štatút vedecko-výskumného pracoviska a nestratiť knižnično-archívne zaradenie.

Hlavným cieľom programového zamerania vedeckých ústavov bude realizácia výskumu v oblastiach, ktorým sa v SR nevenujú nijaké profesionálne pracoviská. V prípade Slovenského historického ústavu pôjde o dejiny MS, históriu slovenského života v zahraničí, tematiku čechoslovakizmu ako ideológie (jej teoretické východiská a napĺňanie v politickej praxi) a boj za druhú slovenskú štátnosť v rokoch 1990 – 1993. V súčinnosti s Historickým odborom MS sa vedecko-výskumná činnosť zameria na nasledujúce oblasti:

- a/ formovanie a vývoj slovenského etnického územia v Uhorsku;
- b/ formovanie moderného slovenského národa v 18. a 19. storočí;
- c/ slovenská politika a slovenské štátoprávne programy v 20. storočí.

Z niekoľkých vedeckých konferencií zaznela požiadavka na zriadenie Dokumentačného strediska Viedenskej arbitráže.

Slovenský literárny ústav MS sa prednostne zameria na najmladšiu pôvodnú umeleckú spisbu, exilovú a krajskú literatúru.

Konkrétnymi výstupmi činnosti matičných vedeckých ústavov a odborov budú vedecké a odborné monografie, vedecké štúdie a odborné články v domácich a zahraničných vedeckých a odborných periodikách, aktívna účasť na domácich a zahraničných vedeckých konferenciách, vedecko-popularizačná činnosť vo forme článkov, prednášok alebo medializácie výsledkov vedeckovýskumnej činnosti. Osobitnú kategóriu budú predstavovať práce na vydávaní Edícia prameňov dejinám Slovenska, Edícia prameňov Dejiny Slovenska vo zvukových záznamoch a Edícia dizertačných prác k problematike národných dejín (v spolupráci s akademickými pracoviskami zabezpečujúcimi doktorandské štúdium v odbore 2.1.9 slovenské dejiny).

V priamej v súvislosti so Stratégiou vyplýva aj povinnosť nanovo definovať pojmy, za ktoré sa má MS zasaďovať. Ide najmä o pojmy národná identita a národná kultúra. Úlohou vedeckých ústavov bude v spolupráci s poprednými slovenskými politológmi, sociológmi, historikmi a lingvistami pokúsiť sa zadefinovať čo najpresnejšie národnú identitu, lebo má byť hlavným objektom

matičného záujmu a predmetom primeranej ochrany. Patrí do nej národné povedomie, národná hrdosť, národná sebareflexia, úcta k ľudskej kultúre, civilizácii... Ešte širším pojmom je národná kultúra, ktorej rámce v dnešnej globalizovanej spoločnosti nie sú celkom jasné.

PRIORITY A OPATRENIA

2.1. Strategický prístup k vytváraniu primeraných podmienok a zázemia pre vedu a výskum.

Úloha 8: Zadefinovať postavenie vedy a výskumu v pripravovaných novelizovaných Stanovách a interných právnych predpisoch MS, pri rešpektovaní Zákona o MS (najmä jeho paragrafov 2 a 3).

Ukazovateľ: Dokument Komuniké z Matičného okrúhleho stola o vede z 29. 4. 2014.

Termín: 31. 12. 2017

2.1.1. Vytvoriť systém stabilnej internej finančnej podpory vedeckovýskumnej činnosti.

Úloha 9: Navýšiť finančné prostriedky pre Grantovú agentúru MS na podporu vedeckého výskumu MS. Úloha je splnená.

Ukazovateľ: Dokument Komuniké z Matičného okrúhleho stola o vede z 29. 4. 2014.

2.1.2. Aktuálne reagovať na dôležité historické výročia, ktoré buď rezonujú v spoločnosti, alebo si ich spoločnosť, resp. médiá nevšímajú.

Úloha 10: Popri vedeckých konferenciách a seminároch organizovať Matičné okrúhle stoly pri príležitosti významných výročí osobností a udalostí národných dejín Slovenska a Slovákov.

Ukazovateľ: Zrealizovať minimálne jeden okrúhly stôl ročne za účasti odborníkov z rôznych vedeckých inštitúcií.

Termín: 30. 12. 2017.

(Nadviazať na monotematické Matičné okrúhle stoly, ktoré sa konali v roku 2014.

Najzaujímavejšie príspevky budú publikované v matičnej periodickej aj neperiodickej tlači.)

2.1.3. Transformovať vedecký časopis Historický zborník MS na karentované periodikum.

Úloha 11: Získať pre Slovenský historický ústav MS štatút vedecko-výskumného pracoviska.

Ukazovateľ: Vysoká kvalita autorského zázemia Historického zborníka.

Termín: 31. 12. 2018

(Personálne a materiálne vybudovať redakciu Historického zborníka MS, kde pravidelne publikujú renomovaní historici, archivári, univerzitní profesori.)

2.1.4. Digitalizovať matičný zbierkový fond.

Úloha 12: Dohodnúť sa s niektorou z inštitúcií, ktoré už ukončili s procesom digitalizácie, na spolupráci pri digitalizácii knižničných a archívnych zbierok (Slovenská národná knižnica), umeleckých diel (Slovenská národná galéria) a vecných pamiatok (Múzeum SNP).

Ukazovateľ: Vypracovaný projekt Digitálny archív Matice slovenskej, ktorý pôvodne vznikol v rámci Operačného programu informatizácie spoločnosti.

Termín: 31. 12. 2018.

(Pracovníci Archívu a Krajského múzea MS sú adekvátne pripravení na zvládnutie procesu digitalizácie.)

2.1.5. Podporovať, prezentovať a propagovať mladú slovenskú vedu.

Úloha 13: Pokračovať vo vydávaní vedeckého zborníka Slovakistika s dôrazom na prezentáciu záverov výskumu mladých vedeckých pracovníkov. Dlhodobou zabezpečiť publikačný priestor na stránkach Orla tatranského – revue pre mladú literatúru, umenia a spoločnosť. Udeľovať Cenu Františka Hrušovského pre mladých historikov do 35 rokov za prínos do výskumu slovenských dejín.

Ukazovateľ: Obsahová časť 3. zväzku Slovakistiky (vyšiel d podtitulom Pohľady mladej vedy). Aktuálny obsahový profil Orla tatranského, záujem mladých tvorcov publikovať v ňom. Vydávanie vedeckého zborníka Slovakistika (minimálne raz za dva roky) Každoročné udeľovanie Ceny Františka Hrušovského.

Termín: 31. 12. 2017 – úloha sa plní.

(Slovenský literárny ústav MS sa systematicky venuje výskumu najmladšej pôvodnej poézie, prózy a literárnej vedy. Výsledky vedeckého výskumu publikujú jeho pracovníci v periodickej i neperiodickej tlači. Cenu Františka Hrušovského bude udeľovať Historický odbor MS.)

2.1.6. Zvýšiť možnosti a kvalitatívnu úroveň všestrannej popularizácie, prezentácie a propagácie výsledkov vedecko-výskumnej činnosti v širšom kontexte.

Úloha 14: Kvantitatívne i kvalitatívne rozšíriť spoluprácu so školami všetkých stupňov; vytvoriť a zabezpečiť programový a mediálny priestor rámci Slovesnej jari.

Ukazovateľ: Minimálne 50 popularizačných prednášok pre základné a stredné školy ročne; atraktívny obsahový profil Slovesnej jari, jej divácka návštevnosť a mediálna odozva.

Termín: 31. 12. 2017 – úloha sa plní.

(Slovesná jar je najstarším literárnym festivalom na Slovensku. V júni 2016 sa uskutočnil jubilejný

50. ročník tohto vyhľadávaného nadgerenačného podujatia. Do obsahového napĺňania strategickej oblasti budú popri Vydavateľstvu MS zainteresované všetky matičné periodiká – Slovenské národné noviny, Slovenské pohľady, Kultúra slova, Orol tatranský, Slovensko).

GARANT realizácie strategickej oblasti 2: Vedné ústredie MS.

Hlavný partner: Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu MS.

Partneri: Slovenská akadémia vied, Slovenská národná knižnica, vysoké školy a univerzity doma i v zahraničí.

Zdroj financovania: rozpočet MS (interná grantová agentúra), operačný program realizácie rozvojových projektov v oblasti vedy Výskum a inovácie (Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR), grantový program Ministerstva kultúry SR.

STRATEGICKÁ OBLASŤ 3: Dokumentácia, výskum, ochrana, zveľaďovanie, sprístupňovanie a propagácia národného kultúrneho dedičstva, ľudovej kultúry a umenia, tradícií a folklóru a ochrana slovenského jazyka na jazykovo zmiešaných územiach Slovenskej republiky.

LEGISLATÍVA, VÝCHODISKOVÝ STAV: Podľa Zákona o MS patrí medzi úlohy zverené jej štátom aj zvyšovanie národného povedomia Slovákov na jazykovo zmiešaných územiach SR a posilňovanie vzťahov kultúr občanov, hlásiacich sa k národnostným menšinám a etnickým skupinám na území SR so slovenskou národnou kultúrou. Problematike Slovákov žijúcich na jazykovo zmiešaných územiach SR sa v rámci MS profesionálne venuje Stredisko národnostných vzťahov. Pôsobí ako koordinátor výskumu a dokumentácie vzťahov medzi slovenským národom a národnostnými menšinami žijúcimi v SR, ako aj na konzultovanie otázok z tejto oblasti so zainteresovanými subjektmi. Stredisko spolupracuje s regionálnymi i celoslovenskými organizáciami národnostných menšín a oblastnými strediskami na jazykovo zmiešaných územiach. Zabezpečuje zjednocovanie občanov SR bez ohľadu na národnostnú a jazykovú príslušnosť v záujme slovenskej štátnosti. Sleduje dodržiavanie platných zákonov s cieľom upevňovania slovenskej štátnosti, používania štátnej symboliky a slovenského jazyka, chráni slovenskú kultúru a duchovný život národa.

PROGRAMOVÉ ZÁMERY: Problematika slovenského života na jazykovo zmiešaných územiach patrí dlhodobo medzi ťažiskové úlohy MS. Žiaľ, v uplynulých rokoch sa jej nepodarilo presadiť svojho zástupcu do orgánov, ktoré sa na vládnej úrovni zaoberajú národnostnou problematikou. Táto skutočnosť má za následok citelne oslabenie možnosti relevantne vstupovať do prijímania príslušnej legislatívy.

Na základe štatistických ukazovateľov obyvateľstva a vzhľadom na historickú i súčasnú spoločenskú a politickú situáciu dominantnými, resp. najkomplikovanejšími ostávajú slovensko-maďarské vzťahy

a problematika Rómov. Pokiaľ ide o Slovákov žijúcich v zahraničí, vyostrené sú najmä vzťahy s väčšinovým obyvateľstvom na Hornom Spiši a Orave (územie Poľska).

Zo sociologického a sociálneho aspektu predstavuje najdôležitejší element pôsobenia na kvalitu života Slovákov na južnom Slovensku a v niektorých oblastiach východného Slovenska vysoká nezamestnanosť a s ňou spojený odchod mladej generácie do zahraničia. Konkrétnym dôsledkom nezamestnanosti je aj nedostatočné ovládanie štátneho jazyka obyvateľstvom na juhu Slovenska, nízka vzdelanostná úroveň, neexistujúca osвета zo strany štátu v súvislosti s potrebou ovládať štátny jazyk, zanedbané budovanie vzťahu obyvateľstva k štátu, štátnemu jazyku a slovenskej kultúre, odobratie kompetencií Slovákom v územných a regionálnych samosprávach vinou volebných zákonov, prenesených kompetencií na samosprávy, ich autonómne rozhodovanie vo všetkých sférach... Oblasť kultúry, osvety a športu sa tak v daných podmienkach stáva sekundárnou záležitosťou.

Problematika národného charakteru a najmä statusu štátneho jazyka na juhu SR spočíva v riešení otázky občianskych, samosprávnych, vzdelávacích a kultúrnych kompetencií s ohľadom na právne postavenie majoritného obyvateľstva štátu na národnostne zmiešanom území. V tomto duchu Stredisko národnostných vzťahov MS vypracuje do konca roka 2017 komplexnú správu o postavení a stave majoritného obyvateľstva štátu na juhu Slovenska. Správa bude vychádzať z medzinárodných štandardov európskej a slovenskej legislatívy, volebného systému a činnosti vlády, verejnej správy, zastupiteľských a samosprávnych orgánov, fungovania školstva a vzdelávania so zameraním na používanie štátneho jazyka a jazyka národnostných menšín, praktizovanie kultúrnych aktivít, náboženského a duchovného života. Súčasťou správy budú v súlade so Stratégiou aj návrhy MS na riešenie najpálčivejších problémov, týkajúcich sa príslušnej problematiky.

Okrem slovensko-maďarských vzťahov chce MS venovať adekvátnu pozornosť aj rómskej komunite žijúcej v SR, nebudú chýbať ani návrhy konkrétnych krokov na prehĺbenie komunikácie a spolupráce s ostatnými národnosťami a etnickými skupinami. Dlhodobou úlohou MS v pertraktovanej sfére zostáva permanentné sledovanie, monitorovanie, získavanie, študovanie, analyzovanie a vyhodnocovanie medzinárodných, európskych, zahraničných a slovenských právnych predpisov relevantných pre oblasť vzťahov majoritného národa a národnostných menšín.

Udalosti z uplynulých mesiacov (utečenecká kríza) prinútili MS reflektovať i otázky spojené s novodobým sťahovaním národov (škodlivé vplyvy multikulturality, hrozba islamizácie Európy).

PRIORITY A OPATRENIA

3.1. Analyzovať a vyhodnotiť existujúce programy a aktivity v tejto oblasti.

Úloha 15: Vypracovať komplexnú správu o postavení a stave majoritného obyvateľstva na národnostne zmiešanom území.

Ukazovateľ: Systematické monitorovanie, analyzovanie a vyhodnocovanie rešpektovania zákonnosti

a práv štátotvorného národa SR zo strany samospráv, organizácií a médií, pôsobiach na jazykovo zmiešaných územiach.

Termín: 31. 12. 2017.

3.1.1. Pripomienkovať a aktívne vstupovať do verejnej diskusie pri prijímaní príslušnej legislatívy.

Úloha 16: Pokúsiť sa presadiť svojho zástupcu do orgánov, ktoré sa na vládnej úrovni zaoberajú národnostnou problematikou.

Ukazovateľ: Iniciovať rokovanie s týmito orgánmi (Úrad splnomocnenca vlády SR pre národnostné menšiny, Rady vlády pre ľudské práva a národnostné menšiny).

Termín: 31. 12. 2017.

(Pokračovať v každoročnom organizovaní Matičného okrúhleho stola, resp. konferencií reflektujúcich aktuálne problémy na národnostne zmiešanom území – osobitne na južnom Slovensku. Výstupom

z pracovných stretnutí odborníkov z rôznych organizácií bude okrem článkov uverejnených v Slovenských národných novinách aj zborník. V rokoch 2013 a 2014 vyšli zborníky Postavenie Slovákov na jazykovo zmiešanom území Slovenskej republiky a ich vzťah k menšinám, Podpora kvality života Slovákov na slovenskom juhu a zborník Národnostné a kultúrne vzťahy v Slovenskej republike – dejiny a prítomnosť.

3.1.2. Dlhodobo finančne podporovať projekty miestnej a regionálnej kultúry, ako aj činnosť miestnych odborov MS v zahraničí.

Úloha 19: Vyčleniť z rozpočtu MS finančné prostriedky špeciálne určené na kultúrne aktivity, ktoré sa organizujú a realizujú (prioritne) na južnom Slovensku.

Ukazovateľ: Výborom MS schválená suma každoročne z rozpočtovej kapitoly Miestna a regionálna kultúra podľa rozpočtových možností MS. V roku 2016 sa vyčlenilo z rozpočtu MS 50 000 €.

Termín: 31. 12. 2017 – úloha sa plní.

(Zachovať a rozvíjať kontinuitu dlhoročných matičných kultúrnych podujatí na jazykovo zmiešaných územiach.)

3.1.3. Podporiť mimoškolské aktivity žiakov, ktorú sú zamerané na zvyšovanie národného povedomia, vlastenectva a kultúrnej vzdelanosti na národnostne zmiešanom území.

Úloha 18: Podporiť iniciatívy smerujúce k realizácii projektov výchovy k vlastenectvu, umeniu a kultúre v rámci vzdelávacích a osvetových aktivít vyšších územných celkov, samospráv, cirkví a náboženských spoločností.

Ukazovateľ: Dve stretnutia s predstaviteľmi príslušných organizácií, zoznam ich aktivít, vypracovanie pilotného projektu.

Termín: 31. 12. 2017.

(Podporovať kontinuitu dlhoročných národných a kultúrnych podujatí; viac akcentovať výchovu k vlastenectvu ako integrálnej súčasťi výchovno-vzdelávacieho procesu.)

3.1.4. Mobilizovať a pozdvihovať národne sebavedomie a kultúrny život Slovákov žijúcich na jazykovo zmiešaných územiach.

Úloha 19: Zabezpečovať vystúpenia popredných slovenských umelcov na južnom Slovensku.

Ukazovateľ: V rokoch 2016 – 2018 sa budú konať Národné matičné slávnosti na južnom Slovensku.

Termín: Prvý augustový týždeň príslušného roka. V roku 2016 bude miestom konania Komárno.

3.1.5. Prispieť k prehĺbeniu vzťahu rómskej komunity k vlastnej kultúre, umeniu a tradíciám.

Úloha 20: Vypracovať návrh pilotného projektu v jednom vyššom územnom celku zameraný na rozvoj kultúrnych potrieb a prehĺbenie kultúrneho dedičstva Rómov žijúcich na Slovensku.

Ukazovateľ: Vypracovaný a podaný projektový návrh a následne projekt.

Termín: 31. 12. 2017.

GARANT realizácie strategickkej oblasti 3: Stredisko národnostných vzťahov MS.

Hlavný partner: Ministerstvo kultúry SR.

Partneri: Úrad splnomocnenca vlády SR pre národnostné menšiny, Rada vlády pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť a tejto Rade poriadenny Výbor pre národnostné menšiny a etnické skupiny, Ministerstvo školstva SR (Oddelenie škôl s vyučovacím jazykom národnostných menšín a vzdelávania rómskych komunít), vyššie územné celky, náboženské organizácie.

Zdroj financovania: Rozpočet MS (hlavné aktivity, projekty regionálnej kultúry), grantový program Ministerstva kultúry SR, cezhraničné programy.

STRATEGICKÁ OBLASŤ 4: Participácia na kultúrnych, vedeckovýskumných, vzdelávacích a prezentačných aktivitách Slovákov žijúcich v zahraničí, podpora obojstranných stykových aktivít.

LEGISLATÍVA, VÝCHODISKOVÝ STAV: Ústredným pracoviskom MS pre styk a spoluprácu so Slovákami žijúcimi mimo územia Slovenskej republiky a na udržiavanie a rozvíjanie ich národnej identity a vzťahov k SR je Krajské múzeum Matice slovenskej. Jeho činnosť je orientovaná aj na budovanie, digitalizovanie a sprístupňovanie dokumentácie, vedeckovýskumné a prezentačné aktivity, ktoré sa týkajú „slovenského zahraničia“. Tlačovým orgánom MS vo vzťahu k Slovákom žijúcim v zahraničí je magazín Slovensko, ktorý v súčasnosti vychádza ako štvrtročník.

PROGRAMOVÉ ZÁMERY: V porovnaní s minulosťou zadefinuje Stratégia nové úlohy aj pokiaľ ide o oblasť Slovákov žijúcich v zahraničí. Vzhľadom na nedostatočné vlastné finančné možnosti musí MS nájsť alternatívne spôsoby získavania zdrojov na podporu aktivít krajanov – osobitne pôjde o podporu mládeže v diaspóre, výučby slovenského jazyka, vzdelávania krajanov, edukačných programov, záchranu a sprístupňovania národného kultúrneho dedičstva. Krajské múzeum MS bude systematicky pripravovať na vybrané podujatia a ostatné potreby krajanov projekty, na základe ktorých toto odborné matičné pracovisko požiadajú o dotácie z rôznych európskych, štátnych i regionálnych grantových programov. MS vyčlení zo svojich zdrojov určitý objem finančných prostriedkov, ktorý bude smerodajný tak z hľadiska podporenia vybraných zámerov krajanov, ako aj vypracovania jednotlivých projektov.

Dôležitú úlohu v rámci informovanosti a propagácie obsahového naplňovania tejto strategickej oblasti zohrá nielen magazín Slovensko, ale aj týždenník Slovenské národné noviny. Najkvalitnejšie literárne texty a preklady krajských autorov budú uverejňované v mesačníku Slovenské pohľady a v revue pre mladú literatúru, kultúru a spoločnosť Orol tatranský.

V rámci starostlivosti o Slovákov žijúcich v zahraničí navrhne MS príslušným štátnym orgánom, aby sa počas slovenského predsedníctva Európskej únie rokovalo o princípoch podpory vzdelávania a kultúry v rodnom jazyku pre občanov členských štátov na celom území Európskej únie. Túto podporu by mal zabezpečiť ten štát, na území ktorého občania pracujú alebo platia dane.

MS bude vytrvalo pokračovať v úsilí postaviť na území SR Pamätník slovenského vysťahovalectva.

PRIORITY A OPATRENIA

4.1. Systematicky pripravovať projekty na podporu zachovania identity, školských a kultúrnych potrieb a podujatí Slovákov žijúcich v zahraničí.

Úloha 21: Na základe zverejnených výziev európskych, celoštátnych i regionálnych inštitúcií vypracovať projekty, prostredníctvom ktorých sa bude MS uchádzať o získanie potrebných finančných zdrojov.

Ukazovateľ: Minimálne 10 projektov ročne.

Termín: 30. 12. 2018.

4.1.1. Inicovať vznik nových, podporovať činnosť a prehĺbiť spoluprácu s už existujúcimi matičnými subjektmi v zahraničí, ako aj s ďalšími krajskými organizáciami a spolkami.

Úloha 22: Vypracovať analýzu doterajšieho stavu kultúrnej spolupráce so slovenskými subjektmi v zahraničí, ako aj analýzu inštitucionálnej prezentácie MS medzi Slovákami vo svete; vypracovať databázu najvýznamnejších krajských podujatí, na realizácii ktorých môže MS perspektívne participovať.

Ukazovateľ: Zhodnotenie plánu prezentačných kultúrnych podujatí MS v uplynulom období a vypracovanie plánu na najbližšie roky.

Termín: 30. 12. 2018.

4.1.2. Vytvoriť podmienky na prehĺbenie vedecko-výskumnej činnosti MS v oblasti krajskej problematiky; prezentovať a propagovať výsledky vedecko-výskumnej činnosti Slovákov žijúcich v zahraničí v SR.

Úloha 23: Skvalitniť úroveň ročenky Slováci v zahraničí; iniciovať vznik edície, v rámci ktorej budú vychádzať najkvalitnejšie vedecké diela reflektujúce krajskú tematiku.

Ukazovateľ: Výraznejšie finančne podporiť Radu MS pre Slovákov žijúcich v zahraničí a profilovať ju ako odborné grémium, ktoré sa bude stretávať minimálne raz ročne.

Termín: 31. 12. 2017 – úloha sa plní.

(Rada MS pre Slovákov žijúcich v zahraničí bola personálne zrekonštruovaná 11. 11. 2015 na zasadnutí, ktoré sa konalo v Martine.)

4.1.3. Podporovať prezentáciu kultúrnej a umeleckej činnosti Slovákov žijúcich v zahraničí v SR.

Úloha 24: Pokračovať v organizovaní Matičného svetového festivalu slovenskej mládeže (naposledy sa konal v roku 2013 v Košiciach). Každoročne zabezpečiť prezentáciu kultúry a umenia Slovákov žijúcich v zahraničí.

Ukazovateľ: Zorganizovať Matičný svetový festival slovenskej mládeže v roku 2018. Pripraviť minimálne dva programy ročne – napríklad v rámci Slovesnej jari, Národných matičných slávností, Hontianskej parády v Hrušove, Jánošíkových dní v Terchovej, Scénickej žatvy v Martine...

Termín: 31. 12. 2017.

4.1.4. Inicovať, koordinovať a zrealizovať edukatívnu turistiku pre mladých Slovákov žijúcich v zahraničí.

Úloha 25: Pripraviť pre mladých krajanov projekt Slovenčina moja ako prostriedok aktivizácie kontaktov so Slovákami v diaspóre.

Ukazovateľ: Minimálne jedna realizácia projektu kultúrno-poznávacej zážitkovej turistiky ročne (napríklad formou letného rekreačného tábora, ktorý MS dlhodobo organizuje vždy v prvých dvoch júlových týždňoch).

Termín: 31. 12. 2017 – úloha sa plní.

4.1.5. Podporovať prezentáciu slovenskej tvorby v zahraničí ako súčasť prezentácie slovenskej kultúry v medzinárodnom kontexte.

Úloha 26: Každoročne sa podieľať sa na prezentácii slovenskej kultúry v zahraničí.

Ukazovateľ: Minimálne 2 podujatia ročne, zoznam zrealizovaných podujatí.

Termín: 31. 12. 2017.

(Podpora stratégie Ministerstva kultúry SR ohľadne prezentácie slovenskej kultúry v zahraničí.)

GARANT realizácie strategickej oblasti 4: Krajské múzeum MS.

Hlavný partner: Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí.

Partneri: Matičné odbočky v zahraničí, slovenské organizácie spolky v diaspóre, Ministerstvo zahraničných vecí SR, Slovenské inštitúty v zahraničí, Slovenská agentúra pre cestovný ruch, slovenské Matice.

Zdroj financovania: Rozpočet MS, rozpočet, resp. grantový program Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí, cezhraničné programy. (V prípade väčších medzinárodných grantových programov je nevyhnutné získať partnerov z krajín Európskej únie. Týka sa to napríklad programu ERAZMUS, ktorý podporuje najrôznejšie projekty zamerané na edukáciu mládeže a dospelých s celoživotným prínosom. V kľúčovej akcii programu, K2 – Strategické partnerstvá – je základnou podmienkou zapojenie sa troch krajín Európskej únie do príslušného projektu.)

STRATEGICKÁ OBLASŤ 5: Podpora, mediálna prezentácia a propagácia matičného života, regionálnej kultúry a súčasnej pôvodnej tvorby všetkých generačných vrstiev.

LEGISLATÍVA, VÝCHODISKOVÝ STAV: V rámci MS pôsobia ako informačné pracoviská Informačné ústredie, Vydavateľstvo, týždenník Slovenské národné noviny s mesačnou literárnou prílohou Orol tatranský, mesačník Slovenské pohľady (najstarší slovenský časopis pre literatúru, vedu a umenie) a magazín Slovensko, ktorý má v súčasnosti štvrťročnú periodicitu. Všetky spomínané pracoviská, resp. redakcie sa budú významným spôsobom podieľať na systematickom zabezpečovaní príslušnej strategickej oblasti. Okrem toho sú najnovšie aktuálnymi komunikačnými kanálmi MS voči verejnosti aj webové stránky: www.matica.sk, www.snn.sk a kontakty na sociálnych sieťach.

PROGRAMOVÉ ZÁMERY: O širokospektrálnych aktivitách a činnosti MS je širšia verejnosť informovaná len okrajovo, pretože celoplošné médiá to nezaujímajú. Nepriaznivú situáciu môže zmeniť projekt cyklického televízneho programu Matičný magazín, v jednej zo slovenských televízií. Projekt predpokladá štvrťročnú periodicitu, pričom z časového hľadiska by relácia mala 25 – 30 minút. Obsah Matičného magazínu budú tvoriť tieto tematické okruhy: reportáže z najväčších podujatí MS; podoby života na národnostne zmiešanom území; „kalendár nám pripomína“ (reflexia výročí významných osobností a udalosti matičných a národných dejín); zo života Slovákov žijúcich v zahraničí; knižné novinky MS; „slovo ponad čas“ (krátke úvahy významných matičiarov na univerzálne témy).

Vydavateľstvo MS bude v súlade so svojím poslaním pokračovať vo vydávaní rozmanitej knižnej produkcie a propagačných materiálov. Okrem realizácie klasických publikácií sa intenzívnejšie zameria aj na realizáciu audiokníh.

PRIORITY A OPATRENIA

5.1. Audiovizuálne propagovať, resp. dokumentovať najväčšie matičné podujatia a významné výročia.

Úloha 29: Zriadiť TV Matica. Úloha je splnená.

Ukazovateľ: Výroba minimálne 20 krátkych filmov ročne.

5.1.1. Rozšíriť vydávanie kvalitných titulov pôvodnej slovenskej prózy, literatúry faktu, memoárovej spisby a obrazových publikácií.

Úloha 28: Zabezpečiť širšie autorské zázemie.

Ukazovateľ: Minimálne dvadsať publikácií ročne.

Termín: 31. 12. 2017.

5.1.2. Systematicky podporovať a propagovať mladú pôvodnú literárnu a výtvarnú tvorbu.

Úloha 29: Pokračovať v literárnej súťaži O Cenu Jána Červeňa a vo vydávaní knižných debutov v rámci edície Modrá katedrála. V spolupráci s Univerzitou Mateja Bela v Banskej Bystrici organizovať výstavy mladých výtvarníkov a najlepším z nich umožniť ilustrovať matičné knižné vydania.

Ukazovateľ: Minimálne jedna vydaná kniha ročne, respektíve jedna zorganizovaná výstava mladých výtvarníkov ročne.

Termín: 31. 12. 2017 – úloha sa plní.

(Celoštátna literárna súťaž O Cenu Jána Červeňa si kladie za cieľ prispievať k rozvoju literárneho a kultúrneho života a hľadať nové talenty medzi mladými ľuďmi. Konkrétne ide o súťaž pre básnikov a prozaikov do 35 rokov, píšucich po slovensky, ktorí ešte knižne nepublikovali. Súťaž by mala prehĺbiť tvorivú konfrontáciu mladej básnickej a prozaickej generačnej platformy s vývinovými tendenciami a tradíciami slovenskej literatúry. Poslané texty posúdi odborná porota, zložená z popredných spisovateľov. Víťazovi súťaže vyjde v rámci edície Modrá katedrála jeho debutová kniha básní alebo prózy – podľa rozhodnutia poroty –, ilustrovaná mladým talentovaným výtvarníkom.

K 1. 6. 2016 vyšli v spomínanej edícii dva knižné tituly.)

5.1.3. Pravidelne iniciovať a realizovať literárnu súťaž pre študentov vysokých škôl zo SR i zahraničia.

Úloha 30: Pokračovať vo vyhlasovaní literárnej súťaže Matičná esej.

Ukazovateľ: Súťaž sa bude konať každoročne, so slávnostným vyhodnotením v októbri.

Termín: 31. 12. 2017 – úloha sa plní.

(Matičná esej reflektuje aktuálne významné jubileum, ktoré sa vzťahuje na príslušný kalendárny rok. V roku 2013 to bolo výročie Matice slovenskej, o rok neskôr výročie Andreja Hlinku, v roku 2015 výročie Ľudovíta Štúra, v roku 2016 sté výročie úmrtia Svetozára Hurbana Vajanského, v roku 2017 to bude 200. Výročie narodenia Jozefa Miloslava Hurbana. V roku 2014 poslalo svoje texty 88 študentov, v roku 2015 114 študentov. Pokles nastal v roku 2016. Očakáva sa zvýšený záujem v roku 2017.)

5.1.4. Vyvolať hlbší a systematický záujem žiakov základných škôl a študentov stredných škôl o slovenčinu, pestovať ich vzťah k Slovensku, jeho minulosti, prítomnosti a budúcnosti.

Úloha 31: Organizovať, resp. spoluorganizovať celoštátnu a regionálne súťaže v písaní slohových prác a literárnych textov.

Ukazovateľ: Minimálne 5 súťaží ročne.

Termín: 31. 12. 2017 – úloha sa plní.

(Prostredníctvom svojho Miestneho odboru v Nových Zámkoch a Krajanského múzea MS napríklad významne participuje na celoštátnej súťaži žiakov v písaní slohových prác Prečo mám rád slovenčinu, prečo mám rád Slovensko? Do 23. ročníka bolo v školskom roku 2014/2015 prihlásených 415 súťažných prác zo 117 škôl na Slovensku a 103 prác zo zahraničia – Chorvátska, Maďarska, Rumunska, Srbska a USA.)

5.1.5. Podporiť realizáciu výchovno-vzdelávacích programov, ktoré vo všetkých relevantných druhoch škôl využívajú inovatívne postupy a podnecujú tvorivosť a imaginatívnosť pri propagácii slovenskej literatúry, kultúry a umenia.

Úloha 32: Aktívne zapojiť do procesu domy a oblastné pracoviská MS.

Ukazovateľ: Pripraviť minimálne 2 programy ročne, ktoré budú putovať po Slovensku.

Termín: 31. 12. 2017

GARANT realizácie strategickkej oblasti 5: **Informačné ústredie MS** v súčinnosti s Vydavateľstvom, Slovenským literárnym ústavom MS a redakciami matičných periodík.

Hlavný partner: Rozhlas a televízia Slovenska, Slovenské súkromné televízie.

Partneri: regionálne televízie a rozhlasové stanice.

Zdroj financovania: Rozpočet MS, rozpočet Rozhlasu a televízie Slovenska, Fond na podporu umenia.

STRATEGICKÁ OBLASŤ 6: Prispievanie k využitiu potenciálu kultúrneho a kreatívneho priemyslu, cestovného ruchu a k rozvoju agrosektora a rurálnej politiky Slovenskej republiky.

LEGISLATÍVA, VÝCHODISKOVÝ STAV: Podľa Zákona o MS patrí medzi úlohy zverené jej štátom aj spolupráca so štátnymi orgánmi a orgánmi územnej samosprávy pri rozvoji kultúry a spoločenského života. Z pohľadu Stratégie je dôležité, aby sa táto všeobecná formulácia premietla do konkrétnej obsahovej roviny.

PROGRAMOVÉ ZÁMERY: Na základe získaných skúseností prišla MS k záveru, že v podmienkach slovenských miest a obcí v drvivej väčšine chýba systémový prístup ku kultúre, kreatívnej ekonomike a ľudskému potenciálu. Absencia vízie a skutočnosť, ako sa najmä slovenské mestá stavajú k nenahraditeľným zdrojom v podobe tvorivých a talentovaných ľudí, ktoré majú byť motorom kreatívnych zmien v 21. storočí, je však až na výnimky v Európe ojedinelé. Viaceré odborné štúdie potvrdzujú, že takzvaný kultúrny a kreatívny priemysel má vplyv na viacero

životne dôležitých funkcií mesta. Kultúra nie je „nadstavbou“, ale je kľúčová pre ekonomickú prosperitu, sociálnu súdržnosť, životný štýl obyvateľstva, atraktivnosť pre domáci aj medzinárodným cestovný ruch, pocit spolupatričnosti občanov k miestu, priťahuje vzdelanú pracovnú silu, ponúka možnosť tvorivej sebarealizácie, vzdelávania a osobnostného rastu. MS v rámci svojich obmedzených možností má záujem participovať na procese tvorby stratégií slovenských miest, reflektujúcich príslušnú oblasť. Nevyhnutná pri tom bude spolupráca s občanmi, zmapovanie potrieb obyvateľstva, aktérov a kultúrnych zdrojov. Na základe tohto procesu vznikne zmysluplná koncepcia určujúca, kde sme, čo nám chýba a kam sa chceme dostať, aby naše mesto bolo tým najlepším miestom pre život.

PRIORITY A OPATRENIA

6.1. Podieľať sa na vytvorení systémových nástrojov na podporu kreatívneho priemyslu zo strany štátu.

Úloha 33: Participovať na programovom naplňaní Stratégie rozvoja kultúrneho a kreatívneho priemyslu, ktorá bola schválená vládou SR.

Ukazovateľ: Implementácia stratégie v podmienkach MS.

Termín: 31. 12. 2017.

6.1.1. Odborne participovať na tvorbe stratégií rozvoja miest a vyšších územných celkov.

Úloha 34: Delegovať zástupcu MS do príslušných komisií, ktoré budú pracovať na tvorbe stratégií.

Prostredníctvom svojho delegovaného zástupcu poskytne MS vlastné návrhy a odporúčania.

Ukazovateľ: Implementácia návrhov a odporúčaní do príslušných stratégií.

Termín: 31. 12. 2017 – úloha sa plní.

6.1.2. Podporiť systematické prepájanie cestovného ruchu s kreatívnym priemyslom.

Úloha 35: Cielene využívať matičné médiá ohľadne prezentácie a propagácie kultúrneho dedičstva doma i v zahraničí.

Ukazovateľ: Publikované materiály.

Termín: 31. 12. 2017 – úloha sa plní.

(MS významne prispela k propagácii zápisu prvku Terchovská muzika do Reprezentatívneho zoznamu nemotného kultúrneho dedičstva ľudstva UNESCO. Matiční pracovníci sa podieľali aj na príprave projektu, na základe ktorého prišlo k spomínanému zápisu.)

6.1.3. Pretlmočiť prezentáciu kultúrneho dedičstva do súčasného jazyka a formy aj na uplatnenie v cestovnom ruchu.

Úloha 36: Prispieť k využitiu špecifik jednotlivých regiónov pri príprave, realizácii a prezentácii kultúrnych produktov a služieb.

Ukazovateľ: Realizácia konkrétnej ponuky produktov a služieb na dvoch veľkých folklórnych festivaloch ročne.

Termín: 31. 12. 2017.

(K obsahovému naplneniu úlohy významne prispeje Požičovňa kostýmov a krojov MS, ktorá pripraví sériu výstav ľudového odievania z mnohých regiónov Slovenska.)

GARANT realizácie strategickkej oblasti 6: **Členské ústredie** v súčinnosti s domami, oblastnými pracoviskami, vedeckými a záujmovými odbormi MS.

Hlavný partner: Ministerstvo kultúry SR.

Partneri: Vyššie územné celky, samosprávy, Slovenská agentúra pre cestovných ruch.

Zdroj financovania: Rozpočet MS, Fond na podporu umenia, celoeurópsky program Kreatívna Európa, cezhraničné programy, rozpočet, resp. grantový program vyšších územných celkov.

IV. CELKOVÉ RIADENIE STRATÉGIE

PRESEDA MATICE SLOVENSKEJ

Zodpovedá za napĺňanie Stratégie voči Výboru MS. Zo strany Riadiaceho výboru získava pravidelne 3x ročne informácie o napĺňaní Stratégie. Schvaľuje návrhy upravených programových zámerov a plánov na jednotlivé časové obdobia. Môže sa tiež zúčastňovať na zasadnutiach riadiaceho výboru.

RIADIACI VÝBOR

Zodpovedá za strategické rozhodovanie a prijímanie kľúčových zmien v procese realizácie Stratégie. Na svojich pravidelných stretnutiach 3x ročne monitoruje programovú realizáciu jednotlivých strategických oblastí. Na poslednom zasadnutí v kalendárnom roku zabezpečuje komplexné vyhodnotenie realizácie Stratégie za uplynulý rok a navrhuje prípadnú úpravu na najbližší rok.

Predsedom riadiaceho výboru je vedecký tajomník MS. **Tajomník** riadiaceho výboru, ktorého navrhne predsedníctvo a schváli Výbor MS do 31. 3. 2017, zodpovedá za administráciu činnosti

riadiaceho výboru (zvolávanie, zápisnice apod.) a sumarizovanie podkladov na zasadnutia od garantov jednotlivých strategických oblastí.

Garanti strategických oblastí sú zodpovední za riadenie a koordináciu aktivít súvisiacich s plnením konkrétnych úloh pre danú oblasť Stratégie. Na pravidelných stretnutiach riadiaceho výboru prinášajú odpočet realizácie aktivít v rámci strategických oblastí, za ktoré sú zodpovední. Zároveň zodpovedajú za vznesenie otázok pre strategické rozhodovanie, ktoré vzniknú počas implementácie Stratégie. Personálne budú funkciu garantov vykonávať riaditelia pracovísk MS, zodpovedných za programové napĺňanie príslušných oblastí Stratégie. Ich osobnou zodpovednosťou bude vytvárať a budovať partnerstvá s kľúčovými partnermi svojej strategickkej oblasti a čo najefektívnejšie realizovať aktivity v jej rámci. Garanti priamo zodpovedajú predsedovi riadiaceho výboru.

Súčasťou riadiaceho výboru môžu byť aj **zástupcovia partnerských organizácií**, ktorých nominuje vedecký tajomník MS a schvaľuje Výboru MS. Ich úlohou bude prinášať pripomienky a návrhy zo strany partnerských zložiek, resp. zo svojej profesijnej oblasti a podieľať sa na strategickom rozhodovaní a plánovaní úloh v dohodnutom časovom období.

ADMINISTRATÍVNA A TECHNICKÁ PODPORA

Každé pracovisko MS, ktoré bude garantovať programové napĺňanie svojej oblasti Stratégie, bude tiež zodpovedné za alokáciu potrebných administratívnych a technických kapacít z vlastných zdrojov pri realizácii daných aktivít. Nevyhnutnú súčinnosť poskytnú Finančno-ekonomický a Technicko-investičný útvar MS.

V. HLAVNÍ PARTNERI STRATÉGIE

Predložená Stratégia má zabezpečiť realizáciu najdôležitejších zmien, ktoré je potrebné vykonať v súvislosti so zdynamizovaním a zmodernizovaním činnosti MS. Pre realizáciu tohto zámeru bude nevyhnutné zabezpečiť širšiu podporu zo strany týchto partnerov.

Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky: podporiť realizáciu programových zámerov Stratégie MS.

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky: poskytnúť súčinnosť pri príprave a realizácii matičných rozvojových projektov v oblasti kultúry a vedy cez operačné programy Ľudské zdroje Výskum a inovácie.

Rozhlas a televízia Slovenska: zvýšiť počet programov zameraných na prezentáciu kultúry, pôvodnej umeleckej tvorby, kodifikovanej formy spisovného jazyka, atraktívnu propagáciu histórie a osobností slovenských dejín.

Národné osvetové centrum: rozvinúť spoluprácu s MS pri iniciovaní, príprave a realizácii projektov, zameraných na prehĺbenie poznania súčasných generácií Slovákov o národnej histórii, ľudových tradíciách, kultúre a umení.

Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí: poskytnúť súčinnosť pri príprave a organizovaní podujatí MS venovaných krajanom v diaspóre, podporovať vydávanie magazínu Slovensko.

Úrad vlády Slovenskej republiky: zabezpečiť súčinnosť pri realizácii výskumných aktivít v oblasti kultúry v súlade s prioritami Stratégie výskumu pre inteligentnú špecializáciu Slovenskej republiky.

Vyššie územné celky: podporovať matičné aktivity zamerané na propagáciu slovenských dejín, posilňovanie vlastenectva a národnej hrdosti, rozvoj kultúrneho turizmu na regionálnej úrovni.

Združenia miest a obcí: prehĺbiť spoluprácu osvetových, resp. kultúrnych stredísk s MS v oblastiach regionálnej kultúry a histórie, mimoškolského vzdelávania ako formy posilňovania vlastenectva

budovania tvorivosti detí a mládeže na miestnej úrovni.

Cirkvi a náboženské spoločnosti: spolupracovať na realizácii projektov výchovy ku kultúre a umeniu v rámci ich vzdelávacích a osvetových aktivít.

VI. Stratégia ako kontinuálny proces

Systém monitorovania realizácie úloh vyplývajúcich zo Stratégie bude navrhnutý ako kontinuálny proces priebežného vyhodnocovania a plánovania.

Pripravovaná Stratégia má zabezpečiť realizáciu najdôležitejších zmien, ktoré je potrebné vykonať,

ak chceme zdynamizovať a zmodernizovať rozvoj činnosti MS. Predpokladáme, že v tejto snahe neostane MS osamotená. Z tohto dôvodu bude nevyhnutná súčinnosť a úzka spolupráca s Ministerstvom kultúry SR, Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu SR, Úradom pre Slovákov žijúcich v zahraničí, cirkvami a náboženskými spoločenstvami, mládežníckymi a športovými organizáciami, vyššími územnými celkami, Združením miesta obcí Slovenska, vysokými školami, ako aj s neštátnymi subjektmi a zahraničnými partnermi. Platí teda konštatovanie, že z hľadiska programového napĺňania Stratégie bude potrebné zabezpečiť širšiu podporu zo strany spomínaných a iných potenciálnych partnerov. Iba spoločným úsilím, záujmom a vzájomnou

podporou sa môže MS podariť zásadnejšie prispieť k implementácii strategických zámerov do svojej činnosti v strednodobom i dlhodobejšom časovom výhľade.

Plne si uvedomujeme, že pohľady odbornej i laickej verejnosti na ďalšie smerovanie a existenciu našej najstaršej národnej kultúrnej a vedeckej inštitúcie sú rôzne a širokospektrálne. Integrujúcim faktorom však musí byť aj v 21. storočí neochvejné presvedčenie, že Matica slovenská vždy bola, je a bude jednotou milovníkov národa a života slovenského.

Vypracoval: Peter Cabadaj, vedecký tajomník MS

Materiál bol schválený na rokovaní Výboru Matice slovenskej, ktoré sa konalo 8. októbra 2016 v Martine.